

פרשת חוקת - תשנ"ח

בית המדרש על שם קונטילוב

העיר **נופית** שוכנת בדרום הארץ. בשנתיים האחרונות החלה התעוררות רוחנית גדולה בעיר. לוחות המודעות מלאו מודעות על שיעורי תורה, וכנסים תורניים כמו סיומי מסכת, הכנסת ספר תורה ועוד. ראש העיר שראה בעין יפה את השינוי המתחולל בעירו, חשב גם הוא כיצד לקדם את החיים הרוחניים בעיר. הוא דיבר עם אנשי המועצה הדתית, על הצורך להקים ישיבה גבוהה בעיר. אנשי המועצה הדתית שמחו מאוד. הם מצאו אברך תלמיד חכם מירושלים, הרב בן עמרם, שלקח על עצמו להקים את הישיבה. בשנה הראשונה הוא הגיע עם מניין אברכים ועוד עשרים בחורים. הם ישבו בבית כנסת **מגן דוד** ולמדו היטב. יסוד הישיבה בעיר נופית, הזניקה את המצב התורני בעיר כלפי מעלה. האברכים נתנו שיעורים בבתי הכנסת בין מנחה לערבית. שיעורי תורה נוספו בימי שישי ובשבתות, גן של תלמוד תורה נפתח, ושעות של יהדות נוספו בבתי הספר. ועל הכל, קול התורה שנשמע מתוך הישיבה, היה אבן שואבת לתושבי העיר, לבא ולהסתופף בצל הישיבה.

שמו של הרב בן עמרם יצא לתהילה. הוא כבש את ליבם של תושבי העיר, בדרשותיו המלהיבות, בפסקי ההלכה שלו, בנועם הליכותיו בידענותו ובצדקתו. ועל הכל, מידת הענווה הגדולה שהיה מצטיין בה.

שמה של הישיבה יצא לתהילה בכל הארץ. מכל הישיבות התיכוניות, נהרו בחורים לבקר בישיבה, ולמעלה ממאתיים בחורים נבחנו על מנת להתקבל לישיבה. מתוכם התקבלו שמונים תלמידים, שהרשימו ביכולתם הלימודית ובהתמדה שלהם.

אולם, התנופה הגדולה של הישיבה, יצרה בעיה. בית כנסת **מגן דוד** היה צר מלהכיל את כמות התלמידים שכבר היתה בישיבה, ומה יעשו לשנה הבאה?

גם כאן נרתם ראש העיר למאמץ. הוא הפעיל קשרים במפלגה שלו, על מנת למצוא תורם, שיבנה בניין גדול ויפה לישיבה. לבסוף הצליח ליצור קשר עם המליונר היהודי, **מאקס קונטילוב**, שמחפש דרך להנציח את שמו בארץ ישראל. מכונת פאר שחורה וארוכה הגיעה לנופית. מבין החלונות מכוסים הוילונות, יצא מר קונטילוב, עם ראש העיר וראש הישיבה, לגבעה שעליה מתוכננת להבנות הישיבה. אחר כך החליט לבדוק את המצב בישיבה. הוא ביקש לגשת מבלי שיחששו בו אל החלון, ולהתבונן בתלמידי הישיבה. הוא ראה ישיבה מלאה עד אפס מקום, והבחורים והאברכים עוסקים בתורה, בהתלהבות ובדיבור חברים. ברגע הזה הרגיש קונטילוב עמוק בליבו, שמצא את מה שביקש. גם הרב בן עמרם הרשים אותו מאוד, והוא שמח לסייע לישיבה שלו.

במשרד של ראש העיר, ישבו ראש העיר, ראש המועצה הדתית, ראש הישיבה וקונטילוב, לתכנן את בניית הישיבה. מהנדס העיר, הציג בפניו של קונטילוב את התוכנית של הישיבה שעיצב על שולחן פלסטיק. התוכנית כללה, שני מבנים של פנימיה, שני בנייני קומות למגורי הרבנים והאברכים, חדר אוכל מפואר ובית מדרש ענק, שבקומה התחתונה שלו חדרי שיעורים רבים, וספריה גדולה. בין המבנים תוכננה גינה גדולה עם דשא גדול ועצים. קונטילוב התבונן בתוכנית בקפדנות. לבסוף אמר: "התוכנית נראית לי, אבל אני רוצה ברשותכם לעשות בה כמה שינויים".

- "מה השינויים?" שאלו ראש העיר והמהנדס?

- "כיוון שאני עומד להוציא על המבנים הללו, כחמישים מליון דולאר", אמר קונטילוב, "אני רואה לעצמי זכות להתערב בתוכניות. ראשית כל, אני רוצה להגביה את הגבעה, שעליה תיבנה הישיבה, על מנת שמבנה הישיבה יראה למרחק של עשרות קילומטרים, מכל פינה באזור, וירשים את התושבים. האם זה אפשרי?"

- "זה אפשרי" השיב המהנדס. "אולם, זה יעלה ממון רב".

- "את זה תשאיר לי", השיב קונטילוב והמשיך: "הישיבה תיקרא כמובן, על שם קונטילוב. האם זה ברור?" שאל קונטילוב.

הרב בן עמרם נשך את שפתיו. הוא רצה לקרוא לישיבה בשם רוחני יותר, "**אורחות צדיקים**", וכך גם נקראה כבר הישיבה באופן לא רישמי בפי הרבנים והתלמידים. אולם מבט חטוף בפניו של קונטילוב, הבהיר לו, שאין ברירה, והוא הנהן בראשו בהסכמה. קונטילוב המשיך בדבריו:

- "אני מעוניין בשלטים גדולים מאירי עיניים באותיות שחורות ובולטות על כל אחד מן המבנים ומכל הצדדים שלו, שהבניין הוא תרומה של קונטילוב, לעילוי נשמת הוריו, וכן בפתח של כל מבנה מבפנים".

ראש העיר הביט בפניו החיוורות של המהנדס. השילוט הזה לא מצא חן בעיניו. זה היה נראה לו מוגזם. אולם, הכל הבינו שאין ברירה, והסכימו גם לתנאי הזה.

הדחפורים החלו לעבוד על הגבעה. משאיות עמוסות אדמה וסלעים, שפכו את תכולתן על הגבעה, והדחפורים הכשירו את השטח לבניין. הטקס של הנחת אבן הפינה, נחגג ברוב פאר והדר. קונטילוב ומשפחתו הגיעו במכונית פאר. לפני צאתו דאג קונטילוב להתקשר מאמריקה אל ראש העיר, ולברר אם הוצב שלט "**כאן תיבנה הישיבה על שם הנדיב המבורך, הברון קונטילוב ירום הודו**".

ראש העיר ענה שהשלט מוכן, ומוצב על הגבעה.

- "מה גודל השלט?" שאל קונטילוב את ראש העיר.

- "ארבעה על חמישה מטרים" השיב ראש העיר.

- "לא" ענה קונטילוב. "זה לא רציני. אני רוצה שלט של עשרה על שישה מטרים".

- "יהיה עד הטקס" הבטיח ראש העיר. אחרי שסגר את הטלפון, הוא שחרר אנהה כבדה.

הבניה הלכה והסתיימה. טקס **חנוכת הישיבה**, הוכן ברוב פאר והדר. קונטילוב קיבל מדי חודש בחודשו דרך המחשב שלו, את תמונת המצב על התקדמות הבניה. דרך המחשב יכול היה לראות את מצב המבנים העומדים להסתיים, מבחוץ ומבפנים. אולם קונטילוב לא הסתפק בפיקוח הזה. הוא הגיע לביקור הכנה בגבעת הישיבה, לבדוק את המצב.

- "אני דורש שגם הכביש שעולה לישיבה יהיה על שם קונטילוב". דרש קונטילוב.

למחרת הוצב שלט בפניה לגבעה, "**מעלה קונטילוב**".

אחר כך הגיע קונטילוב בשעות הערב, וראה שהשלטים לא נראים בחשיכה.

- "צריך גם כן שלט גדול עם מנורות צבעוניות, שיאיר בלילות", אמר קונטילוב. "אל תדאג אני משלם, נכון זה יהיה מוכן עד מחר?"

ראש העיר נאלץ להסכים גם לדרישה הזו.

לטקס הגיעו רבנים חשובים, ראש העיריה, אנשי ציבור, שרים, חברי כנסת, הישיבה על רבניה ותלמידיה ורוב תושבי העיר. הטקס היה מפואר ומכובד, כיד המלך. התזמורת נגנה, הבחורים שרו ורקדו, המצלמות והמסרסות הבהיקו והשמחה היתה רבה.

מר קונטילוב ובני משפחתו, הסירו את הלוח מעל השלט הענק שנכתב בו:

"מוסדות קונטילוב, בנייני קונטילוב לתורה, היכלי קונטילוב".

אחר כך עלו על דוכן הנואמים, רבנים חשובים, שרים ואנשי ציבור, וכולם דברו על חשיבותה של הישיבה לעיר נופית, ולאזור כולו. בזה אחר זה הם ברכו את הנדיב מר קונטילוב על תרומתו הגדולה, להקמת המרכז הרוחני בעיר. אחר כך הגיע תורו של קונטילוב, והא נשא נאום:

"מעשה ידי להתפאר" קרא קונטילוב בקול רם, ופרש את ידיו לצדדים, לכיוון המבנים הרבים.
"מעשה ידי להתפאר". קרא שוב. "אשרי שזכיתי להקים יד למשפחתי המפוארת, ולזכר אבי ואמי, עליהם השלום. "תודה לראש העיר, ולראש הישיבה, ולכל מרביצי התורה ולומדיה. אני שמח שכולכם מכירים את דברי חז"ל: "אם אין קמח - אין תורה".
קונטילוב סיים את דבריו, והתיישב במקומו מדושן עונג, ממחאות הכפיים הסוערות שקיבל.
אחר כך עלה לדבר הרב בן עמרם:

"אני שמח לראות בשלט את שמותיהם של הוריו של מר מאקס קונטילוב, משה ומרים קונטילוב עליהם השלום. בפרשת השבוע שנקרא השבת, פרשת חוקת, הולכת לעולמה הצדקת מרים הנביאה, אחותו של משה. ברגע שהיא נפטרה, באר המיים שליוותה את בני ישראל ארבעים שנה במדבר, התייבשה. "...ותמת שם מרים ותיקבר שם, ולא היה מים לעדה". מכאן לומדים חכמינו: שארבעים שנה במדבר, היה לבני ישראל מים, בזכות מרים. המן שאכלו היה בזכות משה, ענני הכבוד בזכות אהרן, והבאר, בזכותה של מרים. במשך ארבעים שנה, יום יום, שישים ריבוא בני ישראל, שותים מים בזכותה. אילו היתה חיה בימינו מן הסתם היו מציבים שלט גדול ליד הבאר: "את הבאר הזאת תרמה הנדיבה מרים" אולם מרים הנביאה היתה צנועה וענווה. ארבעים שנה היתה קיימת הבאר בזכותה, והיא לא ביקשה לעצמה שום כבוד בקשר לזה. להיפך, בני ישראל לא ידעו כלל, שהבאר קיימת בזכותה של מרים, ואפילו לא באו להודות לה. רק הפסקת המים, שהיתה אחרי מותה, גילתה בזכות מי היתה הבאר. חז"ל מסבירים, שהבאר חזרה אחר כך, בזכותם של משה ואהרן, אם כן מדוע היה צורך להפסיק את המיים? הרי משה ואהרן עדיין קיימים? אלא מסביר המהרש"א:

כיוון שלא ידעו בני ישראל שהבאר היא בזכות מרים, היה צורך להפסיק את המים ביום שהיא מתה, על מנת שידעו שבזכות מרים שתו מים ארבעים שנה.

התורה נמשלה למים. אנו מקווים שביום הזה, נוכל לברך את השם, שזכינו להקים באר מים חיים, ולשפיע מים של תורה על כל האזור. אני בטוח שהבאר הזו שאנו מקימים, היא בזכות הוריו של מר קונטילוב, משה ומרים, שזכותם עמדה לנו. בזכות הענווה של משה אהרן ומרים, זכו לבאר המים. גם התורה שנמשלה למים, ניתן לקנות אותה בזכות הענווה. כמו מים שהולכים ממקום גבוה למקום נמוך, כך גם התורה מתקיימת, במי שמשפיל את עצמו, וקונה את מידת הענווה".
קונטילוב, לא כל כך הבין את הרמזים בדברי הרב בן עמרם, אבל הקהל הבין היטב את הלקח.

השודד והמלך

הם היו שודדים אכזריים מאוד. ברגע שהיו מתנפלים בכלי נשקם על השיירה, אסור היה לאיש לזוז. כל מי שהיה עושה תנועה מיותרת, מיד היה משלם בחייו. מי שהתממה להוציא את ארנקו מכיסו, ולמסרו במהירות לשודדים, מר היה גורלו. כך היו מתנפלים על השיירות שהלכו לתומם בדרך, ומנשלים אותם מכל רכושם. אפילו את העגלות והסוסים היו שודדים.

אפילו הצבא לא העז להכנס ליערות של השודדים האכזריים. רק השודדים הכירו היטב את השטח, וכל צבא שהיה מעז להכנס אליו, היה מוצא את עצמו במלכודת מוות כשהיציגו השודדים היו מומטרים לעברו מבלי שידע מהיכן. המצב בדרכים הלך ונעשה קשה מיום ליום.

הרחק הרחק מיערות השודדים, עשתה את דרכה שיירה עליוזה. ומדוע עלוזה השיירה? הם היו בדרך לחתונה גדולה. מרכבת פאר הלכה בראש השיירה, ובה ישב הנריך החתן. בן אצילים היה החתן. אביו האציל הידוע דל קורייר, עמד להשיא אותו לרוזליה, ביתו היפה של הדוכס מקסימוב. עתה הלכו בשיירה עם החתן ומשפחתו, משרתיו וחבריו, ועמם תזמורת של נגנים, שהנעימה את הדרך, וחבורה של זמרים. הם היו בדרכם לאחוזתו המפוארת של הדוכס מקסימוב, שם תערך החתונה ברוב פאר והדר. התזמורת ניגנה, הזמרים שרו, חבריו של החתן רקדו, והכל היו שמחים ומתרוננים. חייליו של האציל שמרו חמושים על השיירה, על כל צרה שלא תבוא.

שריקה חדה פילחה לפתע את האוויר. כל נאקה נשמע. סוסו האביר של האציל דל קורייר, נפל מת כשהחץ תקוע בגבו. לפני שהבינו בני השיירה מה מתרחש הם היו מוקפים בעשרות שודדים חמושים, שתבעו מהם את כל רכושם.

האציל דל קורייר, היה מוקף בחייליו שומרי ראשו.

"לא לוותר לשודדים" קרא האציל דל קורייר, "לא ניתן להם להרוס את מולדתנו, אנו נילחם בהם עד טיפת דמנו האחרונה".

קרב אכזרי ונואש התחולל בין חייליו של דל קורייר האציל, ובין השודדים. השודדים היו רבים יותר ואט אט הם סגרו על אנשיו של דל קורייר. חללים נפלו משני הצדדים. לבסוף גברה ידם של השודדים, שנעזרו בצלפי הקשת שהיכו מן המארב בחייליו של דל קורייר. האסון היה נורא. דל קורייר וכל משפחתו, רעייו וחייליו, נפלו קורבן לשודדים האכזריים.

בסערת הקרב לא שמו לב לאיש אחד שהצליח לקפוץ מן המרכבה ולהמלט. היה זה הנריך, בנו של האציל דל קורייר, שהיה בדרך לחתונתו. בראותו שהקרב אבוד, נטש את המלחמה, ונמלט על נפשו לכיוון ההרים המיוערים. לפתע מבין השיחים מן המארב, יצא מולו שודד צעיר וחמוש, וציווה עליו לעצור.

- "אנא רחם עלי, מה תרוויה אם תהרוג אותי?" התחנן הנריך על חייו. "אני צריך להתחתן מחר,

אינך מרחם עלי, רחם על ארוסתי האומללה" אמר, ופרץ בבכי.

- "טוב צעיר" ריחם עליו השודד, "ברח מכאן מהר, כדי שלא ידעו ששחררתי אותך". הנריך הסיר

את שרשרת הזהב המשובצת שהיתה על צווארו ומסר אותה לשודד. אחר כך נשא את רגליו, ונס

כל עוד נפשו בו לאחוזתו של הדוכס מקסימוב. הדוכס מקסימוב ומשפחתו הזדעזעו מאוד ממה שקרה לשיירה. כשתמו ימי האבל הכבד ששרר בכל המדינה על מותו של האציל דל קורייר ומשפחתו, נשא הנריך את רוזליה לאשה.

לדוכס מקסימוב לא היו בנים, וכשהוא הזדקן, מסר את הדוכסות להנריך. אחר כך מת המלך, וכמה מן הדוכסים התמודדו על תפקיד המלך החדש. לבסוף נבחר הנריך דל קורייר הראשון, להיות המלך של המדינה. הסיבה העיקרית שנבחר הנריך לתפקידו, מפני שנשבע בשם אביו, לחסל את כנופיות השודדים במדינה, ולנקום את מותם של אביו האציל ומשפחתו.

הנריך השקיע ממון רב באימון חייליו, לקראת המשימה הגדולה. לבסוף התוכנית היתה מוכנה היטב. שיירה של חיילים מחופשים לאנשים נשים וטף, יצאה לדרך. סביב ההרים שבהם נסעה השיירה, התחבאו אלפי חיילים שהוסוו היטב בין השיחים. השודדים צפו על השיירה, ולא ידעו שזו מלכודת. מאות שודדים התנפלו על השיירה, וציפו לטרף קל. מאות חיילים שהתחבאו בתוך הכרכרות הסגורות יצאו לקראתם, עם כלי נשקם. אלפי חיילים ירדו מן ההרים מסביב והקיפו את השודדים מפנים ומאחור. רוב השודדים נפלו בקרב, וחלק החלו לברוח לכיוון היער והמערה שלהם, כשהם מדהירים את סוסיהם במהירות. כשהגיעו אל היער, נכונה להם אכזבה. כל היער של השודדים עלה באש. חיילי המלך הנריך כבשו את היער, ותפסו את ראש השודדים במערה שלו. אחר כך העלו את היער באש, כדי שכל השודדים שמתחבאים בו יצאו החוצה ויתפסו. אלפי שודדים נהרגו באותו היום. השודדים שברחו ליער וגילו שהוא שרוף זרקו את כלי נשקם והרימו את ידיהם לאות כניעה.

חמישים שודדים בלבד נשארו בחיים, ונלקחו בשבי אל ארמון המלך. המלך דן את כולם למיתה, וניתן להם על פי החוק לבקש בקשה אחרונה לפני המוות. היו שודדים שבקשו לאכול בשר צלוי, היו שבקשו פירות, עוגות ומגדנות. שודד אחד ביקש לפני מותו, לשוחח עם המלך, ובקשתו נענתה על פי החוק.

המלך הנריך התפלא מאוד לשמוע את בקשתו של השודד, ובלית ברירה הסכים לה. השודד הובא כששתי ידיו קשורות מאחורי גבו, והשתחוה אל המלך.

- "האם לא היית בשיירה שהתקפנו, ובה נהרג אביך וכל משפחתך?" שאל השודד ביאוש.

- "היית גם היית" ענה המלך, "בנס הצלחתי להמלט".

--"הוד מעלתו, המלך ירום הודו, האם אתה זוכר אותי?" שאל השודד.

- "אינני מכיר שודדים" ענה המלך בתיעוב, "כיצד אתה מעלה על דעתך שאזכור אותך?"

- "האם אתה זוכר מי נתן לך לברוח, ולא הרג אותך?" שאל השודד.

- "זה היה שודד צעיר, אבל זה היה לפני שנים רבות, כיצד אזכור אותו?"

- "אני הוא אותו שודד. אתה התחננת על חייך שאתה צריך להגיע לחתונתך, ואני ריחמתי עליך

ונתתי לך לברוח". אמר השודד.

המלך התבונן היטב בפניו של השודד. הוא ניסה להיזכר בפניו של אותו שודד ולא הצליח.

- "מניין אדע שאתה הוא האיש שהציל את חיי? שאל המלך.

- צווה על משרתך שיהלצו את נעלי הימנית" ביקש השודד, ויפתחו בסכין בזהירות את הסוליה של

הנעל". המשרתים הלצו את נעלו, ופתחו את הסוליה שבנעל, מול עיניו של המלך. בתוך הסוליה, התגלתה שרשרת זהב משובצת יהלומים. הסמל

של משפחת דל קורייר היה מסומן על אחת האבנים. המלך לקח בידו את השרשרת, והתבונן בה. דמעות זלגו מעיניו.

"אכן זו השרשרת" אמר המלך. "אתה לא הרגת אותי, למרות שיכולת לעשות זאת בקלות, אז גם אני לא אהרוג אותך. אם תשבע לי להפסיק להיות שודד, תוכל להיות חייל בצבא שלי, ואני מעניק לך חנינה על כל פשעיך..."

בפרשת השבוע, פרשת חוקת, בני ישראל כבר מגיעים קרוב מאוד לארץ ישראל. כל מה שהם צריכים לעשות הוא, לחצות את ארץ אדום הקטנה, ולהכנס לארץ כנען. הצבא של בני ישראל היה הרבה יותר חזק, מן הצבא של מלך אדום. אותו צבא יצא אחר כך את סיוחן ועוג, שהיו מלכים עצומים. מדוע לא נכנסו בני ישראל בכח לארץ אדום, למרות סירובו של המלך לתת להם לעבור? הרי לא היה בכוחו של אדום, לעצור את ישראל, ואם היה יוצא לקראתם בחרב, מרה היתה אחריתו. המיאון של מלך אדום לתת לישראל לעבור, היה מאוד קשה לישראל. הם היו צריכים לעשות עיקוף עצום, כדי להגיע לארץ כנען, והיה קשה להם מאוד לראות כיצד הם מתרחקים מארץ ישראל, אחרי שכבר עמדו בשעריה. נפש העם קצרה

בדרך, והם התלוננו על ד' ועל משה, וד' שלח בהם את הנחשים השרפים. **מדוע אם כן, לא נכנסו לארץ אדום בכח? כך היו מגיעים מיד לארץ ישראל?**

התשובה היא, שבני ישראל זכרו את חסדו של עשו אבי אדום, שעשה עם יעקב אביהם. כשיעקב היה בדרכו מחרן, להכנס לארץ ישראל, עשיו עמד מולו וחסם את דרכו. בסופו של דבר, עשו הניח ליעקב לעבור, אף על פי שעשו היה אז יותר חזק מיעקב, שהיו עמו ארבע מאות לוחמים שהלכו עמו.

כעת יחסי הכוחות הם שונים. עשו הוא החלש, וישראל הם החזקים, ובכל זאת מלך אדום מסרב לתת לישראל לעבור. כדי לא להיות משיבי רעה תחת טובה, עם ישראל מוותר למלך אדום, ולא נכנס למלחמה עמו. בזכות הוויתור שעשה עשו ליעקב, כשעשו היה חזק יותר, עם ישראל זכר את החסד לבניו, ולא נלחם בהם כשהיו חזקים יותר. רבים מן העם לא הבינו את הצדק שבדבר, ולכן קצרה נפשם בדרך. אבל מידת החסד של עם ישראל, לא נותנת לו לשכוח אפילו טובה שנעשתה לו לפני יותר ממאתים וחמישים שנה.

גם הלשון של הפסוקים קושרת בין שתי הפרשות, ומוכיחה את הקשר ביניהן:

וישלח יעקב מלאכים אל עשו אחיו - וישלח משה מלאכים מקדש

ארצה שעיר שדה אדום... אל מלך אדום

כה אמר עבדך יעקב עם לבן גרתי - כה אמר אחיך ישראל אתה ידעת את כל
ואחר עד עתה. התלאה אשר מצאתנו.

באנו אל אחיך אל עישיו וגם הולך לקראתך וארבע מאות איש עמו - ויצא אדום לקראתו בעם כבד וביד חזקה.

החסד שעשה עשו עם יעקב, לא נשכח לזרעו אחריו, מאות שנים אחר כך.

פרשת חוקת - תשס"א

שנת שבתון

בישיבה התיכונית, "צא ולמד", התכוננו לסיום שנת הלימודים. החברים מכיתה י' רצו לסיים את השנה בטיול לנחל תרצה. שלושת חברי ועד הכיתה פנו אל הרב ישראל, הר"מ שלהם, והציעו את הרעיון.

"יש סכנה בדרכים", ענה הרב ישראל. "אנחנו לא יכולים להוציא טיול לנחל תרצה ללא אישור משרד החינוך".

"זה חמור מאוד שהערכים יקבעו לנו אם לצאת לטיול או לא", ענו התלמידים מן הועד.

"זה באמת איום ונורא", ענה הרב, "צריך לקרוע קריעה על כך שהמצב הוא כזה, אבל אי אפשר להתעלם מן המצב".

"אבל זו כניעה לכנופיית המרצחים", מחה דני מועד הכיתה.

"מה לעשות?" השיב הרב בשאלה. "ישנם מצבים שהדרכים בחזקת סכנה. אם אנחנו באופן פרטי נתעלם מן המצב ונטייל שם, זה לא יפתור את הבעיה. הבעיה מתחילה במצב הרוחני של העם. חוץ מזה, משרד החינוך, שאנחנו כפופים לאישור שלו, לא יכול לאשר את הטיול במסלול שאתם רוצים".

"אז מה אנחנו צריכים לעשות?" שאל יוני מהועד, "לשתוק על העוול?"

"אם היה ניתן לארגן ליווי של גדוד חיילים לכל טיול כזה, היינו יכולים להמשיך לטייל בביטחון. כך היה צריך הצבא לנהוג. במקום לבטל את הטיולים, היה צריך לתת לכל טיול אבטחה מלאה, אבל מה לעשות שהצבא לא עושה כך".

"אז אולי צריך לעשות הפגנה, שיתנו לנו לצאת לטיולים, ויאבטחו אותנו". הציע חיים.

"זה לא יעזור", ענה הרב ישראל. "בצירי התנועה הרגילים אין אבטחה מלאה, ואתם רוצים שיצליחו לאבטח טיולים בין הרים ובין סלעים?"

"אבל זו הארץ שלנו!" אמר יוני.

"גם סוריה היא הארץ שלנו", ענה הרב, "גם עבר הירדן שלנו עד הנהר פרת. מדוע אינכם רוצים לצאת לטיול בסוריה?" שאל הרב ישראל.

"הטיול הבא יהיה לשם", צחק חיים.

"כשעם ישראל יהיה שם", ענה הרב. "אין שום ערך ללכת למקום מסוכן באופן פרטי, ולסכן את הנפש, זה אסור מן התורה".

"ומי קובע היכן לנסוע והיכן לא?" שאל דני.

"הצבא קובע באיזה ציר מותר לנסוע", ענה הרב ישראל. "הצבא אחראי על הביטחון".

חיים, דני, ויוני עזבו את חדרו של הרב וחזרו לפנימייה. הם סיפרו לשאר החברים שחיכו לשמוע, את התשובה של הרב.

"לא מקובל עלי", אמר חנן.

"זו כניעה מחפירה לטרור הערבי", הוסיף שמעון. "אם אנחנו נכנעים לטרור הערבי, אז מה אנחנו מתלוננים על הממשלה?"

הכיתה נחלקה לשתי קבוצות. היו כאלו שאמרו שאין ברירה וצריך למצוא מסלול אחר לטיול, והיו שאמרו שזו כניעה מחפירה.

בחדר של שמואל, שמעון, חנן ומנחם, האור היה כבוי. אולם, ארבעת חברי החדר היו ערניים מאוד. הם ניהלו בלחש שיחה חשובה מאוד.

"חייבים לצאת לטיול הזה", אמר שמעון. "הגיע הזמן שעם ישראל יתעורר".

"אם אנחנו גברים, אנחנו יוצאים", אמר חנן.

"יש לפחות חצי כיתה שמעוניינת לצאת בכל מקרה", אמר שמואל.

כעבור יומיים, העיר מוטי המדריך את התלמידים. כשהגיעו לבית המדרש לתפילת שחרית, התברר שמחצית מן הכיתה חסרה.

הרב ישראל לא חשד שקרה דבר מיוחד. הוא חשב שהתלמידים מרשים לעצמם לפרוק עול בסוף השנה. הם הולכים לישון בשעות הקטנות של הלילה, ולא מצליחים לקום בבקר. באותה שעה ממש, כבר הייתה קבוצה של תלמידים מתפללת שחרית במורד של נחל תרצה. הם יצאו מן הפנימייה בשעה שלוש לפנות בקר, ועם אור ראשון יצאו לדרכם. הטיול היה מעניין מאוד. המים בנחל זרמו, ומדי פעם נקוו לבריכה קטנה.

התלמידים שחו בבריכה ונהנו מאוד.

התלמידים המשיכו בטיול, כשהמטרה הייתה להגיע לבקעת הירדן בסוף המסלול של הנחל.

שיעור הבקר בגמרא הסתיים, ומחצית מן התלמידים עדיין לא הגיעו.

"תגיד לי יוני", אמר הרב ישראל. "איפה חצי מן הכיתה, הם עדיין במיטות?"

"הם בכלל לא היו במיטות הבקר", ענה יוני.

"אז מדוע לא אמרתם לי?" שאל הרב ישראל.

"כי לא רצינו להלשין", השיב יוני.

"מה הקשר להלשנה?" הזדעק הרב ישראל. "אני חושב שיש כאן סכנת נפשות איומה. אולי הם יצאו לטיול במקום מסוכן? לא תעמוד על דם רעך!"

הרב ישראל עזב מיד את הכיתה, ורץ אל חדרו של הרב שמחי, ראש הישיבה.

"מיד להתקשר לצבא", אמר הרב שמחי.

הרב ישראל התקשר למוקד, ואמר לקצין התורן:

"נעלמה לנו קבוצה של חמישה עשר תלמידים מן הישיבה".

"אנחנו יודעים", השיב הקצין. "קיבלנו מהם הודעה בפלאפון שהם נקלעו למצוקה. הם כעת מתחבאים באחד מנקיני הסלעים. יש להם רק רובה אחד, והערבים מקיפים אותם. אחד מהם פצוע".

"אנחנו רוצים להצטרף לכח שיוצא לחלץ אותם", אמר הרב ישראל.

"צאו מיד למפקדה, אנחנו יוצאים תוך שתי דקות".

הרב ישראל והרב שמחי נסעו במכונית למפקדת האוגדה, ועלו על אחד הרכבים. שיירת הג'יפים עשתה את דרכה על שבילי העפר בדרך לנחל תרצה. המחבלים עמדו מעל הנחל וירו אש תופת על המטיילים. הג'יפים נעצרו, שני קלעים הוציאו רובים מן הפתח שבגג הג'יפים, כיוונו וירו. שני מחבלים נהרגו במקום, ושאר המחבלים המופתעים מיהרו להשליך את נישקם, ולהרים את ידיהם למעלה. החיילים יצאו במהירות והשתלטו על המחבלים. כל זוג חיילים כפת מחבל אחד, לא לפני שבדקו היטב את גופו, אם אין עליו סכין או רימון.

אחר כך ירדו החיילים אל הנחל על מנת לחלץ את המטיילים. המטיילים לא ידעו מדוע נפסקה האש. כשראו את החיילים יורדים לעברם, הם היו בטוחים שאלו הם המחבלים שבאים לחסל אותם.

"שמע ישראל ד' אלוהינו ד' אחד", לחש חיים.

"אשמן, בגדנו, ולא שמענו בקול הרב...", הוסיף חנן.

אלו חיילי צה"ל, ניצלנו, הם באים...", צעק שמעון. החיילים והרבנים הגיעו אל התלמידים המטיילים.

"יש נפגעים?" שאל הקצין.

"יש לנו פצוע אחד שקיבל כדור מתחת לברך, זהו מיכאל".

מיכאל? התפרץ הרב ישראל. "בשביל טיול אחד היה שווה לו לאבד את החלום להגיע אל הסיירת? איפה השכל שלכם? הזהרנו אתכם לא לצאת, מדוע יצאתם? כל הצבא נעמד על הרגליים בגללכם! איזה חילול השם גרמתם! מכאן אתם יוצאים למעצר בתחנת המשטרה, ומיכאל לבית החולים".

חובש מן החיילים חבש את הפצע של מיכאל. החיילים פתחו אלונקה והעלו את מיכאל לאמבולנס. שאר התלמידים נעזרו בחיילים, יצאו מן הנחל, ועלו על משאית מוגנת והשיירה חזרה אל המפקדה.

למחרת קיבל הרב ישראל הזמנה למשרדו של ראש הישיבה, הרב שמחי.

"אני מצטער לאמר לך, שאנחנו לא יכולים להשאיר אותך ללמד כאן בישיבה בשנה הבאה", אמר הרב שמחי.

"מה אני אשם?" ענה הרב ישראל. "אני סירבתי לבקשתם לצאת לטיול, ואפילו אמרתי להם באריכות את כל הנימוקים. הסברתי להם יפה, ולא אמרתי להם, "כך אמרתי וזהו זה", אז מה אני אשם שהם ברחו?"

"לא בגלל זה הגעתי למסקנה המעציבה", אמר הרב שמחי. "זה בגלל ההתנהגות שלך בזמן החילון. התלמידים שלך מסכנים, תקועים בנחל, ראו את המוות מול העיניים והחבר שלהם שוכב פצוע, זה הזמן להתחיל להטיף להם מוסר ולגעור בהם? זה הזמן שצריך רק לעזור להם! את הלקח הם ילמדו בעצמם".

הרב ישראל היה המום ולא ענה. הרב שמחי פתח בינתיים את החומש בפרשת חוקת:

"הנה, כאן בפרשת השבוע זה כתוב: **"וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה, שְׁמַעוּ נָא הַמּוֹרִים, הַמֵּן הַסֵּלַע הַזֶּה נּוֹצִיא לָכֶם מַיִם"**. המילה **"המורים"** כוונתה כאן: הסרבנים והממרים.

אומר על זה הרמב"ם: שמשו רבנו כעס על בני ישראל וקרא להם המורים, ובגלל זה נענש לא להיכנס לארץ. ד' החליט שהוא לא יכול יותר להנהיג את עם ישראל.

ועל זה אומר רבי לוי יצחק מברדיטשוב: ביטוי זה שאמר משה רבנו נחשב לו לעוון גדול, כי בשעה שישאל מצויים בעת צרה, (אין להם מים לשותות) יש לעזור להם, ולא להתחיל להוכיח אותם".

"אבל אני מחנך ותיק, כבר עשר שנים...", ניסה הרב ישראל למחות.

"למשה רבנו היה ותק של ארבעים שנה, וזה לא עזר לו", ענה הרב שמחי. "אולם, אני לא הקב"ה, ולכן אמרתי את דברי רק לשנה הבאה. ממילא כבר הגיע זמנך לצאת לשנת שבתון כבר לפני כמה שנים, ולא יכולנו להוציא אותך. אני רואה שהלחץ של השנים הרצופות השפיע עליך, לא לטובה. תוכל לחזור לישיבה וללמוד, להתאור שנה אחת ולמלא את המצברים, ובעוד שנה תחזור לחנך אצלנו בישיבה. הרב ישראל יצא ממשרדו של הרב שמחי בתחושת הקלה.

פרשת חוקת - תשס"ב

המדריכה

מסיבת ההפתעה היתה מוכנה היטב. לאה, המדריכה הותיקה, קיבלה הזמנה למסיבת שבע ברכות של אחותה של ורד שושני, אחת החניכות. היא דפקה בדלת של הדירה, ושמעה "כן, אפשר להיכנס". ברגע שנכנסה, כבה לפתע האור בכל הדירה. לאה נבהלה לרגע, כשלפתע נדלקו עשרות פנסים צבעוניים. לאה ראתה את הפרצופים של כל החניכות שלה מוארים בפנסים, כשהן עומדות בחצי גורן עגולה. כל חניכה האירה את פרצופה בפנס.

האור הודלק שוב וכל החניכות פרצו בשירת "פיה פתחה בחוכמה".

לאה המדריכה התיישבה על הכורסא כשהיא מופתעת ומאושרת. עיניהן הזורחות של החניכות אמרו הכל: "לאה, אנחנו החניכות שלך, אהבות אותך ולא מסוגלות להיפרד ממך". הסלון של משפחת שושני היה מכוסה בשלטים לכבוד האירוע. תמונות מחיי השבת בתנועת הנוער, סודרו על בריסטול גדול, ונתלו על הקיר. בבת אחת חזרו על עצמן כל המאורעות שעברו החניכות עם לאה, בשנתיים האחרונות. מחנות קיץ, שבתות ארגון, טיולים, מסיבות ומשימות התנדבות. בלונים צבעוניים נתלו על הקירות, והשולחן היה מלא מטעמים.

הבנות הכינו את כל המסיבה מא' עד ת'. הצגות על חייהן עם המדריכה, דברי תורה, ושיר פרידה מרגש במיוחד: "ללאה המדריכה, שאתנו הלכה...", וכו'". המסיבה הגדולה הזו לא באה סתם. לאה היתה אישיות יוצאת דופן. מדריכה משכמה ומעלה. הפעולות שהעבירה היו מעמיקות ומרתקות. מכל שיחה עם לאה החניכות הרוויחו משהו. היה לה כשרון להשכיך שלום בין החניכות ולפרק מוקשים חברתיים. הבנות היו מגיעות אליה לשיחות אישיות, והיא היתה עוזרת להן לפתור את הבעיות. לאה השרתה אווירה מיוחדת בכל הפעילויות, שעשתה עם החניכות. שנתיים וחצי השקיעה את נשמתה בחניכות, וכעת הגיע הזמן להפרד.

כעת היה תורה של לאה לדבר:

"אני שמחה ומאושרת להיות עדיין אתכן. גם לי קשה להיפרד. אני אוהבת את כולכן מאוד מאוד. אתן יודעות את זה. אני שואלת את עצמי כל הזמן, האם הצלחתי באמת לשנות בכן משהו? מה יהיה המבחן?"

ואני עונה לעצמי: "זה יהיה המבחן שלך. אם החניכות שלך תמשכנה להיות טובות, מגובשות, פעילות ומחונכות, גם אחרי שתעזבי אותן. אז תדעו לכן, שבלב שלי אין אפשרות לעזוב. תמיד אמשך לחשוב עליכן. אולם, אתן תקבלו מדריכה חדשה. אני בטוחה שהיא תהיה טובה, ואני בטוחה שיהיה לכן מה ללמוד ממנה. אם תקבלו אותה יפה, ותשמעו בקולה, כמו ששמעתן בקולי, זה יהיה בשבילי סימן שהצלחתי במשימה שלי אתכן".

כעבור שבוע, נודע להן מי המדריכה החדשה, נורית. הבנות החליטו לעשות מסיבה לכבוד המדריכה החדשה, ולקבל אותה בזרועות פתוחות. נורית שמחה מאוד על קבלת הפנים החמה שזכתה לה, והתקשרה ללאה לפלאפון ואמרה שהחניכות שלה מקסימות.

כעבור זמן קצר, התברר שאי אפשר להשוות בין שתי המדריכות. הפעולות של נורית היו שטחיות ורדודות, והקול שלה היה גבוה ומעצבן. מכל דבר קטן הייתה נלחצת, ומיד מעירה הערות. האכזבה והנפילה היו גדולות. לחניכות לא היה הרבה חשק להגיע לפעולות.

אם בימיה של לאה, היו מגיעות לכל פעולה כשלושים חניכות, כעת ירד המספר לעשרים, במקרה הטוב. גם לפעילות ההתנדבות לא הגיעו הרבה חניכות. כשהיו שואלים אותן מדוע אינן באות, היו אומרות: "זה לא זה. עם לאה היה שווה ללכת אפילו למדבר. עם נורית אין חשק ללכת אפילו ללונה פארק".

אחותה של רבקה למדה עם לאה במדרשה. היא ביררה מתי לאה מגיעה הביתה לשבת. הבנות עשו מבצע יוצא דופן. בחצי שעה שלפני שבת הן תלו שלטים צבעוניים ענקיים על לוחות המודעות בכל השכונה: "**לאה, חזירי אלינו עכשיו. דחוף!!!**". "**לאה, כולנו מחכות לך בכיליון עיניים**". את המודעות גילו תושבי השכונה רק אחרי כניסת השבת, וכבר אי אפשר היה להוריד אותן.

גם לאה ראתה את המודעות הללו בדרך לבית הכנסת, ונסערה כולה. היא הרגישה שאינה מסוגלת להראות את פרצופה בשכונה, היא חזרה לביתה, וכל השבת לא יצאה מן הבית. שרה ורחל, שתי בנות מן השבט, חיכו כמה שעות ליד ביתה בתקווה שתצא, ולאחריה לא יצאה. בסופו של דבר הן דפקו בדלת, וציפו שלאחריה תכניס אותן הביתה. אולם, לאה הציצה דרך העינית, ראתה מי בדלת ולא פתחה.

"לאה כועסת עלינו", אמרה שרה לרחל.

"כנראה שהגזמנו", הוסיפה רחל. "פגענו בנורית יותר מדי, וגם בלאה".

השתיים הגיעו לסניף וראו שרק עשר בנות הגיעו לפעולה. הן סיפרו לשאר הבנות שלאה כועסת.

"היא אפילו לא רצתה לפתוח לנו את הדלת", אמרה רחל.

נורית המדריכה אספה את עשרת הבנות ונתנה להן פעולה. המתח היה רב. ניכר היה על פניה של נורית, שגם היא ראתה היטב את המודעות הגדולות. נורית התעלמה ממה שקרה, והעבירה פעולה. הבנות לא העזו הפעם להפריע או לפטפט.

בסוף הפעולה היתה לבנות הרגשה שהפעולה הזו היתה לא רעה בכלל.

למחרת בבקר נגנשו כולן בכיתה, שבחטיבת הביניים לבנות. בדרך הן הביטו בלוחות המודעות של השכונה. המודעות שנתלו בערב שבת נעלמו, ובמקומן היו מודעות גדולות וצבעוניות:

"**איזהו חכם הלומד מכל אדם**".

"נראה לי שלא יזמה את השלטים הללו", אמרה רחל.

"חלק מהשלטים, זה אפילו הכתב שלה", אמרה יעל. "שאר השלטים, אולי אחותה עזרה לה להכין".

"באמת התנהגנו לא יפה?" הוסיפה מיכל.

"אנחנו צריכות לבקש סליחה מנורית", הוסיפה רינה.

ימימה, המורה לנביא, נכנסה. התלמידות אהבו מאוד את המורה ימימה ואת שיעוריה. תמיד היה ניתן ללמוד מהם לקח חינוכי חשוב. היא ציוותה על הבנות לפתוח בספר שופטים ואמרה:

"הכל מן השמיים. בשבת הבאה נקרא את **פרשת חוקת** ובהפטרה נקרא על **יפתח הגלעדי**. כמה מתאים ללמוד השבוע על השופט המיוחד הזה. אחר כך תיארה את דמותו של יפתח. הוא היה בן לאשה לא מיוחסת, גורש מנחלתו, הלך לארץ שוממה, והקים שם גדוד של אנשים ריקים. זקני גלעד לא רצו למנות אותו לשופט. רק מחוסר ברירה הם פנו אליו כדי שיציל אותם מבני עמון. חז"ל אומרים עליו שהיה עם הארץ. אחר כך הוא הקריב את ביתו קורבן לד', כי לא רצה ללכת אל פנחס ולהתיר את נדרו.

"אז איך אחד כזה מתמנה לשופט?" שאלה דבורה.

"זה מינוי מן השמיים", אמרה המורה. הגמרא אומרת: "...ללמדך שאפילו קל שבקלין ונתמנה פרנס על הציבור, הרי הוא כאביר שבאבירים". ואכן, בסופו של דבר, יפתח זכה לרוח ד', והוביל את העם לניצחון ענק על בני עמון.

"חז"ל אומרים שאפילו פקיד ממנה על התור בבור המים, זה מגוי מן השמיים. (ב"ב צא:) ואם זה מגוי מן השמיים צריך לתת לו כבוד". אמרה סיגלית.

"נכון מאוד", אמרה המורה ימימה, "לכל דבר יש השגחה מן השמיים. מי יהיה מפקד בצבא, מי יהיה מנהל בבנק, מי תהיה המורה שלכם לחשבון, ומי תהיה המדריכה שלכן בסניף. אם אני המורה שלכן לנביא, סימן שבשמיים רצו שאלמד אתכן נביא. גם אם זה לא מוצא חן בעיניכן. כנראה בשמיים חושבים שבכל זאת יש לכן משהו ללמוד ממני. כך צריך לתת כבוד לפקחים של העיריה, לשוטרים, למפקד בצבא, למורות, למנהל וגם לסדרן במוזיאון ולקופאית במכולת".

הבנות הבינו פתאום שגם השיעור הזה היה מן השמיים. המורה לנביא בכלל לא גרה בשכונה שלהם, ולא ידעה כלום מהסיפור עם נורית המדריכה. היא גרה ביישוב כפרי מחוץ לעיר.

הבנות הבינו שהן לא נתנו לנורית אפילו שבוע אחד של חסד. הן כל הזמן היו משוות אותה ללאה, ומתאכזבות. הן החליטו לתת לנורית גיבוי, כי המינוי שלה הוא מן השמיים. בסופו של דבר הן גילו שזה היה משתלם. גם מנורית היה להן הרבה מה ללמוד.

(על פי שיחות הרב צבי יהודה לפרשת חוקת)

פרשת חוקת - תשס"ג

השמחה המזורה

הדבר היה בשנותיה הראשונות של המדינה. הרב גאנוביץ', אחד מגדולי הדור, נפטר בשיבה טובה, בגיל שמונים ושמונה שנים. אבל גדול נפל על ירושלים. כל העיר כוסתה במודעות אבל גדולות באותיות שחורות ענקיות:

"נצחו הארזים את המצוקים", "נשבה ארון האלוקים", "נפלה עטרת ראשנו", "יתומים היינו ואין אב", "גדול כים שיברנו", "אוי מה היה לנו". אלו היו הכותרות של מודעות האבל השונות שניתלו וכיסו את כל הקירות. כל העיר שבתה ממלאכה. בעלי המכולות פתחו אותן לזמן קצר, על מנת שעקרונות הבית תוכלנה להצטייד במזון, ומיהרו לסגור אותן. בעלי המלאכה לא פתחו כלל את בתי העסק שלהם. כל העיר התאספה ליד היכל הישיבה של הרב גאנוביץ'. מכוניות עם רמקולים סבבו בין הרחובות והודיעו על ההלוויה. ליד הישיבה הותקנו רמקולים, על מנת שכל הבאים יוכלו לשמוע את ההספדים. נהר של אנשים עמדו בשמש היוקדת ומלאו את הרחוב הראשי ואת כל הרחובות הסמוכים. אי אפשר היה לזוז מרוב צפיפות. ברחובות אחדים הותקנו מחסומי הפרדה, ושם עמדו הנשים בצפיפות רבה. מיטתו של הרב הנפטר הובאה עטופה בטלית לתוך בית המדרש, וההספדים החלו. יהודים רבים, שלא היו בניו ממש, קרעו את בגדיהם לאות אבל. הם הרגישו אבלים מאוד על פטירתו של רבם הנערץ. מן הדמעות הזולגות שם, ניתן היה למלא בור מים.

בזה אחר זה עלו כל גדולי הרבנים והאדמו"רים בירושלים, והספידו את הרב הגאון בבכי מר.

היו שהעלו על נס את גאונותו בתורה, היו שהעלו על נס את התמדתו ושקינתו המופלאה. היו שהעלו על נס את מעשי הצדקה והחסד שעשה. היו שהעלו על נס את עמידתו התקיפה והאיתנה על משמרת התורה: על קיום המצוות, על שמירת השבת, על החזקת לומדי התורה, גמילות חסדים ועוד.

מידי פעם פרצו המספידים בבכי קורע לב, ואחריהם בכו כל הקהל.

כעת עלה אחד מגדולי המשגיחים ובעלי המוסר, הרב מוסריץ' ונשא את קולו בבכי:

"איפה נמצא עוד יראת שמים כזו?... איפה נמצא עוד גדלות כזו?... איפה נמצא עוד אהבת ד' כמו של הרב?... מה יהיה על הדור שלנו? דור יתום, של עם שרידי חרב. אבדנו את עולם הישיבות שלנו בחורבן הגדול, וכעת אבדנו את השריד של הגאונים הישישים, זרע ארזי תרשישים..." כאן נחנק קולו של הרב מוסריץ', וכל הקהל געה אחריו בבכי גדול.

באותו זמן עמד בצד יהודי, לבוש בלבוש חרדי, זקנו יורד על פי מידותיו, ופאותיו מסולסלות מאחורי אוזניו, והחל לצחוק. הוא ניסה לכבוש את צחוקו ולא הצליח. בהתחלה לא השגיחו בו העומדים מסביבו, יען כי היו עסוקים באבלם ובבכיהם, אולם לפתע ראה אותו מישוהו וצעק לעברו: "בושה וחרפה. כולנו בוכים ואתה צוחק? אתה לא מתבייש? התייתמנו ממורנו ורבנו, ואתה מצחק?"

אנשים נוספים ששמעו את הצעקות, מיהרו להצטרף לגערות.

היהודי המזור, נאלץ לעזוב את המקום ועבר לרחוב אחר.

כעבור זמן מה, יצאה ההלוויה מבית המדרש לכיוון בית העלמין. נהר אדם הלך בדממה אחר הארון. היו שבכו, היו שמילמלו פרקי תהילים והיו ששקעו במרה שחורה והלכו בפנים קודרות.

לפתע נראה שוב היהודי המזור כשהוא מצחק. הוא ניסה לבלום את צחוקו, ולא הצליח. עיניו ברקו משמחה.

שוב גערו בו היהודים שהלכו סביבו. היו גם קנאים שביקשו להכותו. אחרים עצרו בעדם ואמרו: "הוא כנראה משיגינער, לא שפוי, תעזבו אותו".

היהודי המזור הלך למקום אחר, ונעלם בין המלווים הרבים. כעבור זמן מה הגיעו לבית העלמין. האלווה נישאה אל הקבר הפתוח, וגופו הקדוש והטהור של הרב גאנוביץ' הונס פנימה. ברגע הזה געו כל הקהל בבכי מר, שקולו הלך למרחקים. ושוב נראה אותו יהודי מזור כשהוא צוחק... מנסה להתאפק ולא מצליח. שוב גערו בו ושוב הוא נמלט מן המקום.

למחרת הגיע היהודי לבית הכנסת בשכונה. הוא הרגיש שאנשים מתלחשים מאחורי גבו. שכניו שחיו אתו בידידות החלו להתנכר אליו, ולהתעלם ממנו. כשניגש לביל שבת אל רב בית הכנסת, ללחוץ את ידו ולברכו ב"שבת שלום", הוא ראה את פני הרב שאינם כתמול שלשום. הרב דחה את ידו המושטת, ובקושי ענה לברכת ה"שבת שלום" שלו. גם אשתו, הרגישה בשינוי במצבם מאז ההלוויה, והיא התביישה לצאת לרחוב, ולדבר עם שכנותיה לבניין. בצר לו ניגש היהודי אל רב השכונה, הרב שטרן, ותיאר באוזניו את מצבו. רב השכונה ששמע את התלונות על התנהגותו המחפירה בשעת ההלוויה, הקשיב לו בסבלנות, ואחר כך אמר: "צריך לדון כל אדם לכף זכות, אבל תדע לך שפגעת קשות ברגשותיהם של יהודי ירושלים. כל ירושלים אבלה על מותו של הרב גאנוביץ', כולם בוכים בהלוויה ואתה מצחק. אלו שדנים אותך לכף חובה, סוברים שאתה רשע, ואלו שדנים אותך לכף זכות, חושבים שנטרפה עליך דעתך... נמצאת מוחרם ומנודה מפנים ומאחור".

"חס וחלילה. אינני רשע, ואינני משוגע. יהודי כשר הנני", ענה היהודי בהתרגשות. הוא ישב מול רב השכונה, וסיפר לרב בדמעות את סיפור חייו. הרב התרגש מאוד, ואמר לו שכל השכונה צריכה לשמוע את הסיפור...

רב השכונה החליט לערוך אזכרה לרב גאנוביץ' ביום השלושים לפטירתו. הוא החליט לנצל את ההזדמנות, על מנת שהיהודי המזור יוכל להשמיע את סיפור חייו. הרב שמעון שטרן, רב השכונה, עמד על הבמה ואמר:

"יהודים יקרים, תרשו לי לחרוג מן הסדר הרגיל של ההספדים. לפנינו יהודי יקר שאני יודע שיש בלבכם עליו. אנא מכם, תנו לו לספר באוזניכם את סיפור חייו, על מנת שתבינו את התנהגותו, ותדעו אותו לכף זכות. אני יודע בוודאות שהרב גאנוביץ' שמשקף עלינו כעת ממקומו בישיבה של מעלה, בין הקדושים והטהורים, אין מנוחתו העול שנועשה ליהודי היקר הזה מאז הלווייתו של הרב הגאון. אני מבקש לשמור על השקט, עד שיכילה היהודי היקר הזה לדבר.

היהודי המזור עלה על הבמה כולו נרעש ונפחד, הרב שטרן החזיק בידו על מנת שיתגבר ויאמר את דברו.

"שמי אלימלך בן הרב זלמן גינצר", פתח האיש. הוא החל לספר את סיפורו כשהוא מספר ובוכה, מספר ובוכה. "אני הגבר ראה עוני..." בן ישיבה הייתי בעיירה קומינקוב. הנאצים ימח שמם נכנסו לעיירה וקיבצו את כל היהודים לרחובה של עיר. הכל נאספו שם, רבנים גאונים, ראשי ישיבות, חסידים ופרושים, גברים ונשים, טף ויונקי שדיים. הנאצים התעללו בנו בצורה נוראית. הם היכו עד זוב דם, מרטו זקנים, קרעו בגדים, משכו בפיאות, הוציאו את כל ספרי התורה מבתי הכנסת ואת ספרי הקודש, עשו מדורה גדולה, והכריחו אותנו לזרוק בעצמנו את הספרים לאש. מי שלא הסכים לזרוק, הושלך בעצמו אל האש... כך התעללו בנו הנאצים ימח שמם במשך יומיים תמימים. אחרי כן הוציאו את כולנו אל היער שמחוץ לעיירה, והכריחו אותנו לחפור בור גדול בשארית כוחותינו. כשהבור היה מספיק גדול, הביאו מכונת יריה, העמידו אותנו על שפת הבור, ורצחו את כל התושבים ביום אחד, חמשת אלפים איש ואשה. אני הייתי נער צעיר, ומיהרתי לקפוץ חי אל הבור. מסביבי שכבו גוויות רבות, ואנשים גססו שעות עד שמתו. עם חשיכה יצאתי מן הבור, וברחתי לעירות. מידי פעם יצא לי לראות ממקום מחבואי בצמרות העצים, עוד מעשי השמדה המוניים כאלו. היו מקומות שהכניסו את כל האנשים חיים לבור, הביאו דחפור גדול, וקברו אותם חיים... אנשים נשים וטף. אחרי כמה שנים נתפסתי, והושלכתי למחנה הריכוז אושוויץ, הידוע לשמצה. גם שם ראיתי מידי יום אלפי יהודים מוצאים להורג במיתות משונות, ונשרפים בכבשנים. היו שמתו בתאיהם, ונלקחו למשרפה על גבי עגלות. בחסדי שמיים ניצלתי ממוות, כשהצבא של בנות הברית כבש את המחנה. זכיתי לעלות ארצה ולהקים משפחה.

לפני חודש ראיתי את המודעות הגדולות על הלווייתו של הרב גאנוביץ' שליט"א. אתם הייתם בוכים ואני מצחק. אני יודע שזה פגע בכם, אבל לא יכולתי להפסיק. אינכם מבינים, ולא תוכלו להבין איזו שמחה הרגשתי בלב. רב בישראל זוכה למות בשיבה טובה, במוות טבעי! רב בישראל זוכה לכבוד במוות! רב בישראל זוכה להספד של כל העיר! רב בישראל זוכה להלוויה של רבבות רבבות של אנשים! רב בישראל זוכה לקבורה בקבר ישראל! בארץ ישראל!

רק מי שראה את מה שראיתי יוכל להבין אותי. רק מי שראה כיצד מושלכים גדולי ישראל ככלבים בחוצות, יכול להבין. רק מי שראה זקנים וחסידים, מוכים למוות בידי חיות אדם, יוכל להבין. רק מי שראה קברי אחים בבורות נידחים יוכל להבין. רק מי שראה גופות של יהודים כשרים, אנשים נשים וטף מושלכים לכבשנים ונהיים לאפר, יכול להבין. אתם יודעים לאיזו זכות זכה הרב גאונוביץ' זכר צדיק לברכה? גדולי ישראל, ארזי הלבנון אדירי התורה, לא זכו למה שזכה. מי שלא ראה מה שראיתי לא יוכל לעולם להבין מדוע שמחת. אני מבקש את סליחתכם שציערתי אתכם בשעת האבל הגדול על מותו של הרב גאונוביץ'. אבל תבינו אותי שלא היתה בי שום כוונה רעה חס וחלילה..."

כל הקהל נגבו את דמעותיהם. היו שבכו יחד עם האיש, כשסיפר את סיפורו האיום. מעזרת הנשים נשמע קול בכי חרישי. הרב שטרן חיבק את אלימלך גינצר, והוא ירד מן הבמה. כשניסה לחזור למקומו בספסלים האחוריים של בית הכנסת, לא עלה הדבר בידו. אנשים רבים מיהרו ללחוץ את ידו, לטפוח על שכמו, ולבקש את סליחתו.

כאשר התיישב אלימלך גינצר במקומו המשיך הרב שטרן בהספדים על הרב גאונוביץ'. אולם, שום הספד לא הצליח לרגש את הקהל, כמו סיפורו של היהודי היקר אלימלך גינצר.

בפרשת השבוע, פרשת חוקת נאמר: **"ותמת שם מרים ותיקבר שם"**.

דברי חז"ל במדרש, מובאים ברש"י: מלמד שכלו מתי מדבר.

כלומר: מדובר בשנת הארבעים, ואנשי דור המדבר שנגזרה עליו מיתה בגלל חטא המרגלים, מתו. כעת נשארו רק בני הדור השני שיזכו להיכנס לארץ, עם יהושע וכלב.

וכאן צריך לשאול: כיצד הבינו חז"ל את הדבר הזה?

והתשובה היא: מה שתיארו לנו חז"ל כיצד מתו אנשי דור המדבר. בכל שנה בערב תשעה באב, היו חופרים לעצמם קברים ולנים בתוכם. ולמחרת היו כאלו שמתו, וכאלו שנשארו בחיים וחזרו לבתיהם. לפי זה במדבר, הקבורה הייתה קודמת למיתה. מותה של מרים היה שונה. היא מתה בשיבה טובה, בת מאה עשרים וחמש שנה.

וכיון שבמרים נאמר: **"ותמת שם מרים, ותיקבר שם"** קודם מתה, ואחר כך נקברה, הרי מכאן ראייה שכבר כלו מתי מדבר, ולא היו מקדימים קבורה למיתה..."

(על פי מעיינה של תורה בשם "שני המאורות")